

Από τήν Μόσχα ήρθε μία θλιβερή είδηση. Πέθανε ο Πάβελ Γκριγιόριεβιτς Αντοκόλσκι, ο πατριάρχης τής σοβιετικής ποίησης, ο πνευματικός πατέρας εκατοντάδων νέων και παλαιότερων ποιητών, ο ποιητής που συγκιέντρωνε όσο λίγοι τήν αγάπη και τήν λατρεία τών νέων, πούιαναν τά πρώτα τους βήματα στά γράμματα. Πέθανε 83 χρόνων, όσοι τόν γνώριζαν όμως από κοντά ~~δέν άπολάτρευαν ποτέ τήν ήλιμία του.~~ ^{τους ξεχάσανε η} Ήταν τόσο ζωντανός και νέος!

Είχα τήν μεγάλη τύχη νά γνωρίσω τόν Πάβελ Γκριγιόριεβιτς πριν από καμιά 15αριά χρόνια και σ'όλα τά κατοπινά μου ταξείδια στήν Μόσχα ή στά σύντομα περάσματα μου απ'έκει δέν έχανα τήν ευκαιρία νά τόν επίσημεψώ είτε στό σπίτι του στήν Μόσχα είτε στό έξοχικό του, στήν ντάτσα του, στό δάσος τής Κράσναγια Παχρά. Είναι έκει στήν Κράσναγια Παχρά, δυό ώρες δρόμο από τήν Μόσχα, όπου τόν πρωτοσυνάντησα, στήν καρδιά ενός φοβερού χειμώνα. Μένουν άκόμη οι φωτογραφίες από τό χιονισμένο τοπίο μέ τίς σημάδες, θαυμάσιες φωτογραφίες, πού τίς είχε βγάλει ο ίδιος και μου τίς είχε στείλει μέ τήν αγάπη του και τήν έγνια του για τό νησί. Ζούσε άκόμη τότε ή Ζόγια Κονσταντίνοβνα, ή πολυαγαπημένη σύντροφος τής ζωής του, πού οι θαυμάσιες ξυλογραφίες της έδιναν στήν "ντάτσα" όψη μουσείου, και όλα ήταν τόσο ζεστά, χαρούμενα και σοφά. Απ'έκεινη τήν ντάτσα είχε περάσει ο άνθος τής σοβιετικής πνευματικής ζωής. Στους τοίχους πορτραϊτα μ'άφιερώσεις όλων τών μεγάλων. Όμολογώ πώς ένιωθα πάντα σαν χαμένος όταν έπερνα από τόν δρόμο για τήν Κράσναγια Παχρά.

Έκει στού Πάβελ Γκριγιόριεβιτς γνώρισα και τήν Μπέλα Αχμαντούλινα, μία από τίς κορυφές τής σημερινής σοβιετικής ποίησης. Τήν θαύμαζε ο γέρο ποιητής, τόν λάτρευε ή Μπέλλα. "Ότι άγγίζει ή Μπέλα - μου λέγε συχνά ο Πάβελ - τό κάνει σοφία.

Σ'έκεινη τήν πρώτη μου συνάντηση μέ τόν Πάβελ Γκριγιόριεβιτς και τήν Μπέλα Αχμαντούλινα έγινε θυμάμαι και κουβέντα για τό πού και πώς πρωτοσυναντήθηκαν. Ήταν φοιτήτρια τότε ή Μπέλα, μόλις είχε παντρευτεί μέ τόν συμφοιτητή της, τόν Γιεφτουςένιο, και βρέθηκαν ένα βράδυ άπένταροι και μίζεροι (κι'άγνωστοι φυσικά άκόμη) στήν Λέσχη τών Συγγραφέων όπόταν στήν αντίληψη τους έπεσε ένας όλοζώντανός, κοντούλης γέρος, που χόρευε συνέχεια και τραγουδούσε. Τους πρόσεξε και κείνος, πήγε κοντά τους, τους ρώτησε τί έχουν, τους κέρασε, τους έδωσε και λεφτά. Ήταν τόσο σπινθηροβόλος, ένιούλιζε τόση ζωή και αγάπη, διηγείται ή Μπέλα, που μέ μιās όλα

7
άλλαξαν, έγιναν ευχάριστα, αγαπητά. Την άλλη μέρα, η Μπέλα άφιέ-
ρωσε ένα ποίημα στο καινούριο της φίλο, που από τότε παρέμεινε ο
~~πιο στενός της φίλος~~ ο πιο καλός σύμβουλος και προστάτης της.
Τό ποίημα εκείνο τ' άπάγγελλε η Μπέλα ύστερα από παραίνηση μου κι'
είδα τά μάτια του γέρο Πάβελ νά βουριώνουν.

.... Όταν επισιέφτηκα πέρυσι για τελευταία φορά τόν Πάβελ
Γιριγιόριεβιτς ήταν στο κρεβάτι. Έπέμενε όμως νά σηωθεί, μέ
κέρασε βότνια από βατόμουρα, κρασί από την Γεωργία, μέ ρώτησε για
την Κύπρο. Μού μίλησε ύστερα για καινούρια βιβλία και καινούριους
συγγραφείς, που διάβασε και τ' άρεσαν. Παρακολουθούσε τά πάντα,
ήξερε τά πάντα. Μαζί μου ήταν κι' ο υπεύθυνος του τμήματος ποίησης
του περιοδικού "Γιοϋνός", Νατάν Ζλότνικωφ, και είδα πως ρουφούσε
τά λόγια του βετεράνου. Βρήκε την ευκαιρία νά του ζητήσει άρθρο,
του τό υποσχέθηκε και είδα πως κράτησε την υπόσχεση του. Είχε
κλείσει τότε ο Πάβελ Γιριγιόριεβιτς τά 80 του χρόνια γεμάτος τιμές
άπό τό κράτος και τους πολλούς φίλους του. Και συνέχισε νά γράφει
μέχρι και τις παραμονές του θανάτου του. Τό τελευταίο του άρθρο
έμφανίστηκε στην "Λιτερατούρναγια Γιαζέτα" στην ίδια έκδοση όπου
ή "Ένωση Συγγραφέων ανάδινε τον θάνατο του.

"Έξη δεκαετηρίδες, λέει η άναμνηση των Σοβιετικών Συγγρα-
φέων, ήχούσε στην ποίηση μας ή όλο πάθος φωνή του Αντοιόλσι".
'Ατέλειωτος ο κατάλογος των βιβλίων του. 'Ανάμεσα τους κι άριστο-
τεχνικές μεταφράσεις, άπό τά Γαλλικά κυρίως. Συγχιλονιστικώτερο
όμως έργο του παραμένει ο "Τυρός", ή πιο δυνατή έως ποιητική
σύνθεση που γράφτηκε για τόν Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο.
Μιά σύνθεση που βγήκε μέσα άπό τόν μεγάλο πόνο για τόν θάνατο του
μοναδικού του παιδιού, του Βαλόντια, *dis πρώτες γραμμές 15 μιλίτου.*

Εύχη ένα μέρος έστω αυτού του έργου νά δεί κι' έδω σε μās τό
φως της δημοσιότητας. 'Ο ίδιος πάντως τόθελε αυτό πολύ, ιδιαίτερα
όταν του μετέφερα τόν πόνο των μητέρων της Κύπρου ύστερα από την
συμφορά του '74.